

ואם תאמר, נוכיח שהולכים בממון אחר הרוב ממה שאמרה תורה שהמוציא שם רע על אשתו נותן לאביה מאה כסף, ודלמא לאו אביה הוא – יש לומר כיון שהיה מוחזק לנו כאביה לענין שאר הלכות שאינן של ממון, שוב גם לענין ממון נשאר בעינה קביעה זו. רק כשעיקר הדיון מלכתחילה הוא בענין ממון, נחלקו שמה אין הולכים אחר הרוב (כן הוכיח בספר הפלאה ספ"ק דכתובות).

ואם תאמר לפי"ז מהי הוכחת רבנו חיים בתוס' שרובא וחוקה רובא עדיף, ממה שהולכים בפרה אדומה אחר הרוב שאינה טריפה, הגם שע"י כח הרוב הוא מוציא את הטמא מחוקתו – והלא כבר קבענו מתחילה שהפרה כשרה על סמך הרוב בטרם עמדה החוקה מול הרוב, וכשאנו באים לטהר את הטמא באפרה, כבר נקבעה כשרותה על סמך הרוב.

וי"ל כיון שהנפקותא בכשרות הפרה אינו אלא לטהר את הטמאים, הרי מראש כשאנו דנים על הכשר הפרה, נלקחת החוקה בחשבון, משא"כ נידון שיש בו כרגע נפקותא אחרות, אין אנו דנים על ההשתלשלות הממונית העלולה להיות אח"כ.

דף יב

'פסח וקדשים מאי איכא למימר'. לכאורה היה יכול להוכיח ממה שהתירה תורה במפורש לאכול בשר חולין על ידי שחיטה; –

יש מפרשים שודאי מהתורה מותר כי אין רבי מאיר חושש למיעוט מדאוריתא, אך שמא תאמר שלרבי מאיר אסור לאכול בשר מדרבנן מחשש נקב בבית השחיטה – לכך הזכיר פסח וקדשים שאינך יכול להחמיר מלאכלם. אלא מוכח שיש חילוק לרבי מאיר בין 'אפשר' ל'לא אפשר' שבזה לא החמירו חכמים, א"כ אף לדין נחלק בכך מדאוריתא (תוס'. וע"ע בדבריהם בבכורות כ).

ויש מפרשים: שמא לא התירה תורה בשר באכילה אלא לתאבון, ודברה כנגד יצר הרע, שמוטב יאכלו ישראל בשר תמותות שחוטות ולא יאכלו בשר תמותות נבלות [כענין שאמרו ביפת תואר], לפיכך אין לך ללמוד משם, ואולם פסח וקדשים מאי איכא למימר, שאילו היה בדבר שום איסור, לא אמרה תורה להקריב ולאכול לכתחילה (רמב"ן ורשב"א).

ועוד יש מפרשים: אפשר לדחוק ולומר שבשר חולין אינו מותר אלא על ידי שמקלף העור תחילה במקום השחיטה ומוודא שאין הסימנים מנוקבים ואז שוחט, אבל בקדשים אי אפשר לעשות כן, שנעשית בעלת מום (עפ"י תוס' להלן כח: רמב"ן כאן).

ואולם יש מקשים על דברי התוס' וסוברים שקילוף העור אינו מום (ערש"ש כח; חזו"א ג, טז. וכן הביא בספר שלמי שמעון (כח) מספר המכריע שחלק על רבנו תם ונקט שאינו מום).

'אלא היכא דאפשר אפשר היכא דלא אפשר לא אפשר...' משמע לפי זה שלרבי מאיר צריך לבדוק שמונה עשר טרפות, שהרי אפשר הדבר בחולין. ותימה אם כן מדוע לא נחלקו רבי מאיר ורבנן בזו כשם שנחלקו בקטן וקטנה ובשאר מקומות אם הולכים אחר הרוב אם לאו?

ואפשר שסבר רבי מאיר, כיון שפסח וקדשים אוכל אדם אעפ"י שלא בדיק בי"ח טריפות, גם בחולין אין בודקים בהם, שהתורה סמכה על רוב זה (עפ"י רמב"ן). ויש מי שכתב בדעת רש"י שלר"מ צריך לבדוק י"ח טרפות. ע' בשו"ת אבני נזר יו"ד א, יז בהגהה).

'לכי תיכול עלה כורא דמלחא'. יש מפרשים: כשתאכל הרבה מלח תהא חריף ו'ממולח' (ביטוי זה מופיע בקדושין כט:). ואז תבין ההבדל [וכדברי חוקרים שיסוד המלח אצל האנשים החריפים ובעלי שכל חד,

מרובה משל אחרים] (ע' בספר מגדים חדשים שבת ד. שהביא לפרש כן עפי"מ"ש הגר"ש לנדו בהקדמת הנודע-ביהודה; 'עיונים בדברי רז"ל ובלשונם' עמ' רפה. וע"ע בפרש"י ובפירושו רא"מ הורביץ שבת ד.).

תרומה, דילמא אינש אחרינא שמע ואזל תרם הוה ליה תורם שלא מדעת והתורם שלא מדעת אין תרומתו תרומה' – שנאמר כן תרימו גם אתם ודרשו מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם (ערש"י). ואף על פי שזכין לאדם שלא בפניו, כתב הרשב"א (בנדרים לו) שגזרת הכתוב היא בתרומות, ואין הדבר תלוי אם נוח לו אם לאו.

יש שפרשו דבריו, מפני שבהפרשת תרומה מפירות חברו על של חברו אין זיכוי ונתינת ממון לחברו [זכין לאדם אמרינן – לא מאדם], הלכך במקום שגילה הכתוב שצריך 'שליחות', צריך את דעתו בדוקא ואין מועילה העובדה שנוח לו (עפ"י קצות החשן רמג סק"ח. וע' גם מרכבת המשנה גירושין ו, ג ועוד).

ויש חולקים ומוכיחים שגם כשאין זיכוי ממון אמרינן 'זכין' (ע' אמרי בינה תרו"מ ו; באר יצחק או"ח א, ג). ולדבריהם צריך לפרש כוונת הרשב"א כפשוטה; גזה"כ בתרומה שצריך דעת בעלים בהפרשה, וכשם שכשמפריש בעצמו צריך דעת, כך כשמפריש אחר תחתיו צריך דעתו.

יש שנתנו טעם אחר לכך שאין מועילה הפרשת תרומות ומעשרות מדין 'זכין' – מפני שנוח לאדם לעשות המצוה בעצמו (ע' רעק"א ב"מ כב). ויש חולקים על טעם זה וסוברים שבכל אופן המצוה תיחשב לבעל הפירות, שהרי מפירותיו מפריש השליח (ע' נקוה"כ יו"ד שה על הט"ז סק"א; שו"ת חתם סופר יו"ד רה).

ומכל מקום בנידון שלפנינו הלא גילה בדעתו שנוח לו בהפרשת אחרים, שהרי אמר לשלוחו צא ותרום. הלכך לא מביעיא כשתרם איש אחר לאחר שאמר לשליח [כמשמעות הלשון בגמרא 'דילמא אינש אחרינא שמע ואזל תרם'], אלא אפילו אם נתרמה התרומה קודם לכן, מסתבר שמועיל גילוי דעתו לענין זה, שודאי לא היה אכפת לו אף מקודם מי יפריש.

ומטעם זה אין לפרש כאן כמו שכתבו אחרונים (ע"ש בנקוה"כ) שיש בדבר קצת חוב כי שמא רוצה לפטרה בחטה אחת או שמא רוצה להעדיף – אך הלא כיון שאמר לשלוחו לתרום ולא חש לפרש לו, מוכח שאינו מקפיד בדבר.

כל זה נראה בדעת הרשב"א שהוכיח מכאן שגזרת הכתוב היא שאין מועיל גילוי דעת. ואולם לדעת הרמב"ן (בגטין סו) שמועילה הפרשה מדין 'זכין' כשגילה דעתו, על כרחנו צריכים לדחוק שכאן לא גילה שנוח לו לתרום אלא ע"י שלוחו שמכירו ויודע כמה ואיך רוצה לתרום, אך לא אדם אחר (כסברת התרומת-הדשן קפת, ע"ש בהגהה. ולפי"ז בדבר ששיעור הפרשתו קצוב וגם הפירות שוים באיכותם – כששמע אחר תרום תרומתו תרומה. כן כתב במשנה למלך בכורות ד, א עפ"י תה"ד, וכע"ז באבני נזר או"ח שמו, א. וי"א שגם הרשב"א סובר כן, שבמקום זכות גמורה מועילה הפרשה שלא מדעת הבעלים – ע' ברית אברהם קא, יט. וע"ע בבאור דברי הרשב"א בשו"ת עונג יו"ט קט; אחיעזר ח"א כט, י-יא).

וע"ע בחזו"א יו"ד קצט; מנחת שלמה ח"ג קלג – באריכות. וראה במובא ביוסף דעת בסיכומים לקדושין מא.

(ע"ב) 'הכי קאמר, נראין דברי רבי יהודה לרבי חנינא... שאף ר"ח בנו של ריה"ג לא נחלק עליו

אלא...' כיוצא בזה יש לפרש דברי רבי בתוספתא המובאת בר"ש מכשירין ו, ז (עפ"י חזו"א מכשירין ט, ה). ועולם בב"מ נד. לא פרשו כן – ע' תורת חיים.

זרק סכין לנועצה בכותל והלכה ושחטה כדרכה – רבי נתן מכשיר. מדובר שרואה ששחטה שלא בחלדה [או שמצא שער או נוצה חתוכים, שודאי לא החלידה], שאם לא כן חוששים שמא החליטה

ושחטה (עפ"י מאירי; מגיד משנה הל' שחיטה ב,יא; תורת הבית הארוך א,א; יש"ש כד) – שכל ספק בשחיטה פסול, וספק חלדה בכלל (ע' בפתחת הפמ"ג להל' שחיטה).

עיונים נוספים

(ע"ב) התוס' (ד"ה ותיבעי) הביאו קושית הירושלמי למה חש"ו שתרמו אין תרומתן תרומה, ויוכיח מעשה שלהם על מחשבתם כשם שמועיל מה שחש"ו מרטיבין פירות במים, שמקבלין טומאה? ותירצו, כיון שבתרומה העיקר נעשה במחשבה וקטן אין לו מחשבה, אין מסתבר שיוכיח מעשה שלו על מחשבתו.

ויש להקשות על מה שכתב בספר חדושי ר"ח הלוי (פ"ד מחליצה הט"ו) שהקשה ממה שמוכח להדיא בגטין (פה) שהקטן לאו בר הויה הוא כלל, ואין מועיל מה שאחרים עומדים על גביו ומלמדים אותו, ומדוע בכתיבת גט וחליצה מועיל בהם 'גדול עומד על גביו' ומלמדם לכתוב לשמה? ותירץ שבגטין וקדושין, עיקרם נעשה על ידי הבעלים, והם האוסרים [על ידי רצונם שתהיה אשתו] והם המתירים [שרצון הבעל שלא תהיה אשתו ותהא מותרת לכל אדם], ועל כן צריך דעתם ואין מועיל מה שאחרים מלמדים אותם, כיון שהם בעצמם לאו בני דעה נינהו. [נראה בכוונתו שכך גזרה תורה, שאין דעת חש"ו מועלת לכל מה שצריך רצונם, וצריך דוקא רצון של גדול], אבל חליצה ו'לשמה' בכתיבת גט, אין בהם דעת בעלים [שלא צריך את רצון הכותב שהגט יהא כשר לגרש בו, וכן אין צריך רצון החולץ שתהא היבמה מותרת לכל], ורק כוונה [היינו, שלשם זה חולץ, כדי שע"י החליצה תהא מותרת, אבל לא שרצונו שלו שתהא מותרת]. והפטור שנעשית מותרת הוא בא ממילא, ולא שהיבם החולץ הוא המתיר, וכן הכותב גט אין צריך שרצונו יעשה הכשר הגט אלא רק כוונה שמכווין שכך יהא הגט לגרש בו. ובמקום שאין צריך רק כוונה בלבד, מועיל מה שאחרים מורים אותם וכו'. עכ"ד. ודומה לזה כתב העונג-יום-טוב (א).

מעתה לפי זה לכאורה תרומה דומה לגטין וקדושין וקנינים, שעיקר עשיית התרומה נעשה על ידי הבעלים ורצונם, ואם כן קשה כיצד יועיל בתרומה מה שגדול עומד על גביו, או באופן שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו, הרי במקום שהדבר נעשה ע"י הבעלים ורצונם, צריך דוקא דעת גדול ואין די בדעת הקטן, הגם שמבין עשיתו?

ונראה מזה שתרומה, כל שתורם בכוונה שזה יהיה תרומה, נעשה חלות התרומה ממילא, ודומה עשיית תרומה לחליצה וכתובת הגט.

וטעם הדבר על פי מה שכתב הקצות-החשן (רמג,ו), כיון שמתנות שלא הורמו כמו שהורמו דמי וממון כהן הן ויש לו שותפות בתבואה, אם כן הפרשת תרומה הריהי כחלוקת שותפים. וזה שאפוטרופוס יכול להפריש, שהרי כחו לחלק שותפות. יע"ש. מעתה יש לומר שבשותפים המחלקים, החלוקה נעשית על ידי שכל אחד מן השותפים קונה חלק מהשותפין בקנין, שם הקנין אינו כאדם הקונה מאחר, אלא די במה שעושה קנין בכוונה לקנות, וחלות הקנין נעשה ממילא, ולכך מועיל גם בקטן באופן שיש לו כוונה על ידי שמלמדים אותו. ולכן שפיר מדמה הירושלמי הפרשת תרומה לכתובת גט (מהגר"נ גולדברג שליט"א).

דף יב

- ט. א. מי שאינו יודע הלכות שחיטה, האם צריך ומועיל לראות שחיטתו מתחילה ועוד סוף?
ב. מצא תרנגולת שחוטה או שאבדו לו גדייו ותרנגוליו והלך ומצאם שחויים, או שאמר לשלוחו צא שחוט והלך ומצא שחוט – האם מותר הבשר באכילה, או שמא יש לחוש שנשחטו שלא על ידי בקי?
ג. האומר לשלוחו צא ותרומ, והלך ומצא תרומ – מה הדין?
ד. מה דינה של שחיטת חרש שוטה וקטן?
ה. האם צריך כוונה לשחיטה אם לאו?

א. מי שאינו יודע הלכות שחיטה – אסור לאכול משחיטתו. ואפילו שחט לפנינו סימן אחד כהוגן, חוששים שמא שהה או דרס בשני וכד'. ואם ראהו מתחילה ועד סוף – מותר (כן פירשו דברי רב נחמן אמר רב). כתבו ראשונים, גם אם אחר השחיטה שאלגוהו ואמר לנו שלא שהה ולא דרס – אסור לאכול משחיטתו שמא אינו זכור כעת כיון שבשעת השחיטה לא ידע ההלכות. ויש מי שהכשיר באופן זה (כן הביא הרמב"ן מאחד מחכמי צרפת, וכן רצה לדייק מלשון רש"י. ואולם הוא עצמו נקט לאסור, וכתב שכל רבותיו שוים בדבר).

ב. הרי שמצא תרנגולת שחוטה בשוק, או שאמר לשלוחו צא ושחוט והלך (השליח. תוס'. וע' תו"ח) ומצא שחוט – חזקתו שחוט, שכן רוב מצויים אצל שחיטה מומחים. כן הוכיחו בגמרא מהברייתא, וכן אמר רב נחמן [ודלא כרבינא לעיל ג:].

וכן מי שאבדו לו גדייו ותרנגוליו ומצאם שחויים בבית – מותרים. אבל מצאם באשפה שבבית (או בשוק בלא אשפה. בה"ג ותוס' וש"ר עפ"י ב"מ כד) – רבי יהודה אוסר ורבי חנינא בן ריה"ג מתיר. מצאן באשפה שבשוק לדברי הכל אסור. כן פירש רב נחמן בר יצחק.

א. התוס' נקטו (עפ"י התוספתא. וכן נקט רש"ל) שהוא הדין למי שנגנבו לו גדייו ומצאם שחויים – מותר, שהחשוד על הגניבה אינו חשוד על הנבלה. ויש חולקים וסוברים שהחשוד לגנוב חשוד לשחוט שלא בידיעת ההלכות (עפ"י ספר יראים תנו. ומובאת דעה זו באור זרוע הל' שחיטה ססז) [ואף שאינו חשוד על איסור אחר, זהו כלפי מעשה אחר אבל באותו מעשה חשוד, כגון כאן שבמעשה השחיטה עצמה עובר גם על איסור גניבה, חוששים שעבר איסור נוסף במעשה זה ושחט שלא כדין. עפ"י בית הלוי ח"ב א. והגרנ"ט (קמג) באר בדעת הרמב"ם שהואיל ופסק כאביי (בסנהדרין כז) שהאוכל נבלות להכעיס פסול לעדות, כמו"כ שחיטתו פסולה].

ב. הרמב"ם (שחיטה ד, ח) פסק כרבי יהודה לאסור. ושאר הראשונים פוסקים כרבי חנינא בנו של ריה"ג (עפ"י תוס', רא"ש יו; תורת הבית א; ר"ן. וכן נקטו ב"י רש"ל). ואין להתיר אלא במקום שרובם ישראל, או אף ברוב נכרים אך כשרוב הטבחים ישראל [בדבר הנשחט בבית המטבחים] (עפ"י ב"מ כד וברא"ש; יש"ש כג. ע"ש כמה פרטים).
ע"ע לעיל ג ט.

ג. האומר לשלוחו צא ותרומ והלך (בעל הבית. רש"י) ומצא תרומ – אמר רב נחמן: אין חזקתו תרומ, שאין ודאי שהשליח עושה שליחותו, ושמא אדם אחר שמע ותרם מדעתו, והתורם שלא מדעת בעליו אין תרומתו תרומה.

אם לפי אומד הדעת ידוע שאין לו הפרש אם יתרום עבורו אדם זה או אחר, נראה מדברי כמה ראשונים (ערמב"ן בגשין סו ועוד) שמועילה תרומתו מאחר וגילה זה דעתו שגוה לו וזכין לאדם שלא בפניו (ע' תרומת הדשן קפת. וכן נראה שנקטו הפוסקים להלכה – ע' רמ"א יו"ד שכה; חו"א יו"ד קצט; מנחת שלמה ח"ג קלג).

ד-ה. שחיטת חרש שוטה וקטן פסולה אפילו בדיעבד. ואם אחרים רואים אותם (שלא פסלו את השחיטה) – שחיטתם כשרה, בחולין. כן שנינו במשנה, והעמידה רבא כרבי נתן שאין צריך כוונה לשחיטה, שלכן הזורק סכין לנועצה בכותל (או הפיל סכין. להלן לא) והלכה ושחטה כדרכה – שחיטתו כשרה. וחכמים פוסלים (עד שיתכוין לחיתוך סימנים. ראשונים עפ"י גמרא להלן לא). הלכה כרבי נתן (ר' אושעיא ועירא דמן חבריא).

לחכמים המצריכים כוונה, יש אומרים שאם גדול עומד על גבי חש"ו ומלמדם להתכוין בשחיטה – שחיטתם כשרה, ולא אמרו פסולה אלא כשאחרים רק משגיחים שלא קלקלו אבל אינם מלמדים אותם לכוון (תוס' ועוד). או אפילו אינו מלמדם אלא שעומד על גביהם – כשרה הואיל ואימת הגדול עליהם (עפ"י רמב"ן לא. רבנו יונה – ע' בשו"ת הרשב"א ח"א כו תקצג). ויש אומרים שבכל אופן פסול, שאין מחשבתם ניכרת מתוך המעשה [שלא כבכתיבת גט] ואינם מתכוונים אלא לחיתוך בשר בעלמא (עפ"י תוס' יבמות קד: ושו"ת הרשב"א שם. וע' במאירי טעם אחר). ויש מחלקים בין קטן וחרש ובין שוטה, שבזה אין מועיל אפילו גדול עומד על גביו (ע' בשו"ת הרשב"א – בדעת התוס').

לכתחילה אין ליתן לחרש שוטה וקטן לשחוט גם אם אחרים רואים שחיטתם. הטעם הוא משום חשש 'בל תשחית', או מחשש שמא ימסרו להם לשחוט ללא השגחה (ע' בראשונים לעיל ב). לפרוש רבנו תם (ב.) אין מוסרים להם לשחוט לכתחילה אפילו כדי להשליך לכלבים, שמא יטעו ויכשירו שחיטתם.

דפים יב – יג

כ. חרש שוטה וקטן, האם יש להם מחשבה ומעשה, ומחשבה הניכרת מתוך מעשה?

קטנים, יש להם מעשה ואין להם מחשבה (משנה כלים יז, טו). ואם מחשבתם ניכרת מתוך מעשיהם – מדרבנן יש להם מחשבה כזו (רי"ח), אבל מדאורייתא נסתפק רבי יוחנן. ולפי רב נחמן בר יצחק פשט רבי יוחנן שמדאורייתא אין להם מחשבה כזו.

לפרש"י 'מעשה' היינו מעשה עם דיבור המפרש כוונתם. ו'מחשבה' היינו דיבור ללא מעשה. ו'מחשבה הניכרת מתוך המעשה' היינו מעשה ללא דיבור. והתוס' חולקים וסוברים שאין הדיבור מעלה או מוריד כלום. ו'מעשה' היינו זה המורה בהחלט על כוונת עושהו. 'מחשבה' היינו כשאין המעשה מורה כלום. ו'מחשבה הניכרת מתוך מעשה' היינו מעשה המוכיח קצת.

לפיכך, תינוקות שחקקו אלון ורמון ואגוז למוד בהם עפר או שהתקינום לכף מאזנים – טמאים. אבל מצאו קליפת אגוז וחשבו עליה למוד או אפילו מדדו בה אך לא עשו בה מעשה לשם כלי – אינה מקבלת טומאה (רש"י).

לפרש"י מדובר שאומרים בפירוש שעושים לשם כלי. ולפירוש התוס' אפילו אין אומרים כלום. העלו פירות לגג כדי שירד עליהם הטל – אינם ב'כי יתן' להיות מוכשרים לקבל טומאה. לפרש"י מדובר שהעלום מפני הכנימה ורק אח"כ נתכוונו לטל שירד עליהם [ואף אמרו בפיהם. משל"מ טו"א יד, ב], הלכך הרי זו 'מחשבה' גרידא ואין להם. ומשמע שאם כשהעלו אמרו שמפני הטל מעלים – מוכשרים לקבל טומאה (וכ"מ בתוספתא מכשירין. וצ"ע כיצד יפרשו התוס'. חו"א). והתוס' חולקים וסוברים שאפילו אמרו בפירוש אין מועיל, שאין מחשבתם ניכרת מתוך המעשה כלל, כי אפשר שמעלה מפני הכנימה (וכ"מ בר"ש וברא"ש טהרות ת, א). ואולם שמא אם העלה בשעת הטל מועילה מחשבתו.

היפך הקטן בפירות כדי שהטל יבוא עליהם מצד אחר – הרי זה ב'כי יתן' [מדרבנן לחומרא], שהרי מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו.

יש מי שמצדד [עפ"י לשון הרמב"ם] שדוקא בקטן מועיל, ולא בחרש ובשוטה (ע' ראש יוסף). ויש חולקים (ע' גרסת המאירי; מקום שמואל כה).

קטן ששחט קדשים לשמן – פסולים, שאין לו מחשבה (ואין ניכר מתוך מעשיו שעושה לשמה). היתה בהמת עולה בדרום והביאה לצפון ושחטה – נסתפק רבי יוחנן בדבר. ולפי רנב"י פשט שמדאורייתא אין מועיל אעפ"י שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שלשחיטת עולה נתכוין [אבל אין מחשבתו ניכרת בהחלט, כי שמא שיגה מקומה מפני סיבה אחרת].

א. לפרש"י, אם אמר בפירוש שמביאה לצפון כדי לשחטה לשם עולה, הרי זה 'מעשה' וכשר. והתוס' חולקים וסוברים שאין מועיל דיבור כל שהמעשה עצמו אינו מוכח בהחלט, כנ"ל (וכ"כ הלח"מ בדעת הרמב"ם הל' פסוה"מ א, ו. וצ"ע אחיעזר ח"ג פא, יג). ויש מי שכתב עפ"י משמעות הלשון שלמסקנא אפילו כאשר מוכח בודאות מתוך מעשיו, אין הולכים אחר מחשבתו מדאורייתא (עפ"י חדושים ובאורים).

ב. פסק הרמב"ם (פסוה"מ א, ו) שקטן הביאה מדרום לצפון ושחטה – פסולה, שאפילו מחשבתו ניכרת מתוך מעשיו אינה מחשבה אלא להחמיר ולא להקל [ומשמע שפוסק כרנב"י שריו"ח פשט מדרבנן ולא מדאורייתא, שאם הדבר בספק היה לו לפסוק בדיעבד הורצה]].

ג. עוד נפקותות שונות בענין מחשבה ומעשה בקטן – ע' רש"י ביצה לד: ד"ה תינוקות (– לענין קביעת שבת למעשר); כס"מ פסוה"מ א, ו, לח"מ ומשל"מ (– מחשבת פיגול בקטן); מגן אברהם מב סק"ד (– הזמנת קטן לסודר של תפלין); שו"ת אבני נזר אה"ע רסו, ג (– חתימת קטן) קנא, ז (– נתינת גט ע"י חרש, לאשה או לשליח); או"ח רנט רס (– מעשה עבירה בקטן) תקלט (– מעשה מצוה בקטן); זכר יצחק טז (– יחוד אשה לקטן); אחיעזר (– חילוק בין 'רצון' ל'לשמה').

דין 'מתעסק' בקדשים – נתבאר בזבחים מז.

דף יג

כא. מה דינה של שחיטת עובד כוכבים ושחיטת מין?

ב. מה דינה של שחיטה בלילה ושחיטת סומא?